
200-lecie Towarzystwa Królewskiego Warszawskiego Przyjaciół Nauk : (Warszawa. 23, listopada 2000)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 62 - 63, 5-6

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

200-LECIE
TOWARZYSTWA KRÓLEWSKIEGO WARSZAWSKIEGO
PRZYJACIÓŁ NAUK
(Warszawa. 23, listopada 2000)

W listopadzie 1800 r. utworzono w Warszawie pierwszą społeczną organizację naukową, zaledwie w kilka lat po ostatnim rozbiore Polski. Jej założycielami byli ówczesni wybitni uczeni, a wśród nich Tadeusz Czacki, Samuel Bogumił Linde, Józef Maksymilian Ossoliński, Jan Śniadecki, Stanisław Staszic. Towarzystwo¹ miało wszechstronne zainteresowania, a jego przewodnictwem objął biskup Jan Chrzyciel Albertrandi, vel Albertrandy (1751–1808), historyk i archiwista Stanisława Augusta Poniatowskiego, wywodzący się z mieszczańskiej rodziny włoskiej osiadłej w Warszawie. Pierwsze otwarte posiedzenie odbyło się w Warszawie 23 listopada 1800 r., ale zatwierdzenie Towarzystwa przez ówczesne władze pruskie dokonało się reskryptem Fryderyka Wilhelma z 1 lipca 1802 r., a następnie dyplomem Fryderyka Augusta z 30 kwietnia 1808 r.; od tej chwili dodano mu nazwę „królewskie”. Działalność Towarzystwa została potwierdzona przez Aleksandra I w okresie Królestwa Polskiego. Towarzystwo działało do wybuchu powstania listopadowego i w 1832 r. zostało zlikwidowane. Przypomnijmy, że pierwszym prezesem Towarzystwa był Jan Albertrandi (1800–1808); najdłużej pełnił tę funkcję Stanisław Staszic (1808–1825), następnie Julian Ursyn Niemcewicz (1826–1831), a po jego wyjeździe z Warszawy funkcję tę przejął Adam Prażmowski, biskup płocki (od lipca 1831 r. do likwidacji w lipcu 1832 r.).

Z okazji 200-lecia zamieszczony tekst *Odezwa Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk. Z doniesieniem o Reskrypcie J.K.Mci zatwierdzającym toż Towarzystwo oraz Mowę Jana Albertrandiego* wygłoszoną na pierwszym posiedzeniu 23 listopada 1800 r. – zamieszczone na początku tomu 1 (1802) „Rocznika Towarzystwa Warszawskiego Przyjaciół Nauk” – w wersji oryginalnej. Zawarte w niej myśli wskazywały na wielką potrzebę i rolę Towarzystwa w ówczesnej sytuacji kraju i nakreślały kierunki jego działalności. Wydaje się, iż przypomnienie dziś zawartych tam

¹ W pierwszym okresie działalności (1800–1807) nosiło ono nazwę Towarzystwo Warszawskie Przyjaciół Nauk, od 1808 r. zaś Towarzystwo Królewskie Warszawskie Przyjaciół Nauk.

słów jest uzasadnione, a najprostszą formą przedstawienia owej działalności Towarzystwa jest zamieszczenie pełnego spisu treści wszystkich 21 „Roczników”, jakie ukazały się w latach 1802–1832. Zwięzły opis przebiegu jubileuszu 200-lecia Towarzystwa kończy część historyczną niniejszego LXII (2000) „Rocznika Towarzystwa Naukowego Warszawskiego”.

Redakcja

Warszawa, w listopadzie 2001 r.